

Wijziging Woningwet: Knelpunten voor Varende Erfgoed

Aanleiding voor Wijziging Woningwet in verband met definitie 'bouwwerk'

Een uitspraak van de Raad van State van 16 april 2014 levert onduidelijkheid op voor woonboten, maar nog veel grotere onduidelijkheid voor bewoond Varende Erfgoed. Door de uitspraak moeten alle aanvragen voor een verbouwing of vervanging van de woonboot beoordeeld worden alsof het gaat om een woning op het land. Veel woonboten, zeker woonboten die vroeger een varende functie hadden, kunnen niet voldoen aan die eisen. Bestaande woonboten die nu een ligplaatsvergunning hebben zullen via een overgangsregeling de vereiste vergunning krijgen - voor hen heeft de wijziging niet direct grote gevolgen. Maar de uitspraak heeft wel gevolgen voor aanvragen voor vervanging of verbouwing in de toekomst.

Wat is de Wijziging

De verantwoordelijke Minister van Wonen en Rijksdienst wil de definitie van 'bouwwerk' wijzigen. Door deze wijziging vallen drijvende objecten die langer dan drie maanden met een woon- of andere gebruiksfunctie ergens afgemeerd liggen onder het Bouwbesluit en de Omgevingswet. De bedoeling is dat alle bestaande gevallen via een overgangsregeling de vereiste vergunning krijgen, nieuwe gevallen moeten een omgevingsvergunning aanvragen.

Letterlijk is wordt de voorgestelde definitie van 'bouwwerk' nu als volgt geformuleerd:

bouwwerk: constructie van enige omvang, die op de plaats van bestemming direct of indirect met de grond verbonden is en bedoeld is om langer dan drie maanden ter plaatse te functioneren.

Gevolgen voor Varende Erfgoed

De wijziging van de Woningwet en de gewijzigde definitie van 'bouwwerk' is nog te begrijpen voor woonarken, watervilla's, drijvende hotels en andere drijvende objecten die slechts in beperkte mate afwijken van woningen op het land. Voor bewoonde varende historische schepen zijn de gevolgen echter fors tot zeer ernstig. Een klein aantal voorbeelden:

- Bewoonde historische schepen worden in sterke mate belemmerd om van ligplaats te veranderen.
- Het beheer van historische en museumhavens wordt sterk beperkt.
- Het herbestemmen van nog varende historische vrachtschepen, slepers en vissersschepen tot bewoonbaar historisch schip wordt door de zwaardere eisen nagenoeg onmogelijk.
- Het behouden van erfgoed door het te gebruiken - hét adagium van de erfgoedsector én de rijksoverheid zelf! - wordt sterk belemmerd.
- Een groot deel van de varende woonschepen zijn voormalige bedrijfsvaartuigen met een bijzondere cultuurhistorische waarde als Mobiel Erfgoed. Met de voorgestelde wijziging komt het voortbestaan van veel van het varende erfgoed in gevaar.

Aanbevelingen

We willen de minister van Wonen en Rijksdienst dan ook de volgende aanbevelingen meegeven:

1. Erken dat de wetswijziging alleen bedoeld is voor woonarken, etc., niet voor varende schepen.
2. Stimuleer behoud door gebruik van Varende Erfgoed door zekerheid, soepele regelgeving en vermindering van lastendruk.
3. Betrek in het kader van behoud van erfgoed het ministerie van OCW en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
4. Onderzoek de knelpunten voor varende (woon-)schepen (bouwtechnisch, ligplaats, overgangsregeling).

5. Verleen bestaande en nieuwe historische schepen vrijstelling; Voer middels een handreiking een beperkte toets uit op (brand-)veiligheid (klaarblijkelijk gevaar).
6. Laat de toelating van schepen in historische havens bij de havens.
7. Maak gebruik van de kennis van de behoudsorganisaties, aangesloten bij de Federatie Varend Erfgoed Nederland (FVEN), zoals de Landelijke Vereniging tot Behoud van het Historisch Bedrijfsvaartuig (LVBHB).

Wat vragen wij

Wij stellen drie concrete vragen:

A. Verleen vrijstelling voor varende woonschepen

Varende woonschepen, waaronder zeer veel schepen die behoren tot het Varend Erfgoed, wijken door hun aard zodanig af van woonarken, watervilla's of woningen op het land dat het in de rede ligt **vrijstelling** te verlenen voor deze categorie drijvende objecten. Een vrijstelling betekent dat er een uitzondering wordt gemaakt op een wettelijk verbod of gebod voor een bepaalde categorie van gevallen.

B. Houdt rekening met het evenredigheidsbeginsel voor het Varend Erfgoed

De technische en ruimtelijke eisen zouden voor varende woonschepen, waaronder zeer veel schepen die behoren tot het Varend Erfgoed, onevenredig zwaar uitvallen en dit voldoet niet aan het **evenredigheidsbeginsel**. Dit beginsel stelt dat de nadelige gevolgen die een besluit met zich meebrengt niet onevenredig mogen zijn voor één of meer belanghebbenden, in verhouding tot de met dat besluit de dienen doelen.

C. Draag zorg voor het Varend Erfgoed

Nederland behoudt de grootste collectie Varend Erfgoed ter wereld! De collectie is wereldwijd uniek en kent een enorme diversiteit. Het Varend Erfgoed wordt hier nationaal en internationaal om geroemd. Het Varend Erfgoed verdient óók de zorg van de Minister van Wonen en Rijksdienst.

10 Argumenten om zorg te dragen voor Varend Erfgoed

Sterke kanten van het varend erfgoed

1. Nederland - Waterland

Van oudsher wordt Nederland gekenmerkt door water. Niet alleen door brede rivieren, maar ook door duizenden kanalen en sloten, meren en zeeën, die eeuwenlang de verbindingen vormden tussen dorpen, steden en landen in heel de wereld. Ook nu nog zijn onze vaardigheden op het gebied van scheepsbouw, waterbouw en watermanagement wereldwijd vermaard.

2. Nederlands cultuurlandschap

De polders en dijken, de kanalen en grachten, de pakhuizen en historische schepen, de vissersdorpen en havensteden, het zijn de elementen die horen bij Nederland als Waterland. Nu maken onze waterwegen en havensteden ons land aantrekkelijk voor waterrecreatie en -toerisme.

3. Nederland handels- en transportland

Water was eeuwenlang onze belangrijkste transportroute. Het vervoer van goederen, mensen en dieren ging voornamelijk over water. Ook nu nog gaat een aanzienlijk deel van het goederenvervoer over water. En nu leveren ook de pleziervaart, de historische schepen en de chartervloot een aanzienlijke economische opbrengst.

4. Stadshavens kenmerken vissersdorpen en havensteden

Nederlandse dorpen en steden ontstonden veelal op een kruispunt van vaarwegen. De havens en vaarwegen kenmerken de structuur van deze dorpen en steden en maken vaak deel uit van beschermde stads- en dorpsgezichten. Ook nu nog versterken historische schepen in deze havens het karakter van vissersdorpen en havensteden.

5. Stadshavens zijn economische motor

Levendige stadshavens vormen een aantrekkelijke plek voor bezoekers en recreanten en zijn gewilde vestigingslocaties voor horeca, winkels en creatieve, ambachtelijke en dienstverlenende bedrijven. Stadshavens zorgen voor een waardestijging van het omringende vastgoed.

6. Nederland scheepsbouwland

Voor elke vaarweg en elk soort transport ontwikkelde Nederland in de loop der eeuwen specifieke scheepstypen. Er zijn vele tientallen typen schepen en vele ondersoorten ontstaan. Doordat particulieren deze schepen wisten te behouden als charter-, woon- en recreatieschip heeft Nederland nu een unieke vloot van varend erfgoed die behoort tot de grootste en meest diverse ter wereld. Deze vloot bestaat nu nog uit zo'n 6000 schepen, waarvan er bijna 3000 zijn opgenomen in het Nationaal Register Varende Monumenten.

7. Havens en schepen zijn beeldbepalend

In Nederlandse havens wemelde het vroeger van de schepen, mensen en bedrijvigheid. Ook nu nog kunnen de maritieme ensembles van vaarwater, havens, pakhuizen en historische schepen het 'verhaal' vertellen van de groei en bloei van ons land en onze steden. Er zijn nu zo'n 30 museum- of historische havens ontwikkeld in Nederland.

8. Water is herontdekt

In de twintigste eeuw raakten veel vaarwegen hun transportfunctie kwijt. Steden keerden hun ruggen naar het water. In de eenentwintigste eeuw groeit de aandacht en waardering voor ecologie, duurzaamheid en waterbeheer weer. Waterrecreatie en wonen aan het water worden weer geliefd.

9. Waardering voor water in de stad

In de twintigste eeuw werden vaarwegen nog gedempt of afgedamd. Inmiddels onderkennen gemeenten dat water, stadshavens en historische schepen bijdragen aan de beeldkwaliteit en aantrekkelijke plekken zijn om te wonen, werken en recreëren.

10. Maritiem erfgoed is present

De unieke vloot aan varend erfgoed wil bijdragen aan aantrekkelijke havens, vaarwegen en maritieme evenementen. De publieke waardering voor stadshavens en maritieme evenementen geeft aan dat de samenleving het varend erfgoed als beschermwaardig cultuurbezit beschouwt.

Ik ben eigenaar van een historisch vaartuig, een tjalk uit 1900 die door mijn vader weer is teruggebracht in haar originele staat. Na jaren werk is hier een A-status aan verbonden. Ik woon niet aan boord maar de wens is er wel. Met de nieuwe plannen betekent dit dat ik haar niet meer in de originele staat zal kunnen behouden. Daarnaast zijn er eisen die welhaast onmogelijk zijn om uit te voeren. Tot slot zullen al deze aanpassingen om aan de nieuwe eisen te gaan voldoen zoveel gaan kosten dat dit voor de particulier niet meer op te brengen zijn.

Ik vraag daarom versoepeling van beleid en individueel per schip bekijken wat nodig is en mogelijk, met behoud van uiterlijke kenmerken. Dit zou bijvoorbeeld door de behoudsorganisaties gedaan kunnen worden.

Ik hoop en vertrouw erop dat de minister en de beleidsambtenaren een luisteren en begrijpend oor hebben voor deze zaken.

Met vriendelijke groet, Pieter van de Haar

Eigenaar van friese tjalk De Zes Gebroeders